

אוצר הנפש

** *		
20:05	18:53	י-ם
20:13	19:13	ת"א
20:14	19:14	חיפה
20:11	19:12	ב"ש

עלון שבועי בענייני תורת הנפש ותיקון המדות משיעורי הרב יצחק גינזבורג שליט"א

אוצר הפרשה | הרמח"ל | סודות משמים

חומש במדבר

כ"ו באייר הוא יום ההילולא של רבי משה חיים לוצאטו. בהיותו כבן עשרים, לאחר שכבר למד רבות בנגלה ובנסתר ואפילו חיבר ספר כעין ספר התהילים, זכה הרמח"ל לגילוי מופלא משמים: 'מגיד' שהיה מגלה לו נסתרות בלשון ספר הזוהר. בתחילה שמר על כך בסוד, אך לאחר שהתגלה הדבר והחלו וויכוחים אודות מקור הגילויים הללו, החל הרמח"ל עצמו לספר על כך מכלי ראשון.

במכתב לרבי בנימין הכהן, תיאר הרמח"ל: "ביום ראש חודש סיון התפ"ז, בהיותי מיחד יחוד אחד, נרדמתי. ובהקיצי שמעתי קול אומר, "לגלאה נחיתנא, רזין טמירין דמלכא קדישא". ומעט עמדתי מרעיד, ואחר נתחזקתי. והקול לא פסק, ואמר סוד מה שאמר. ביום הב' בשעה ההיא – השתדלתי להיות לבדי בחדר, וחזר הקול ואמר סוד אחר. עד שאחר כך ביום אחד, גילה לי שהוא מגיד שלוח מן השמים, ומסר לי ייחודים פרטים לכוון בכל יום – ואז יבא. ואני לא רואה אותו, אלא שומע קולו מדבר מתוך פי. ואחר כך נתן לי רשות לשאול גם כן.

ואחר כך כמשלש חדשים, נתן לי תיקונים פרטים לעשות בכל יום, כדי שאזכה לגילוי אליהו ז"ל. ואז צוה לי לחבר ספר על קהלת, שהוא היה מפרש לי הסוד של הפסוקים כל אחד. ואחר כך בא אליהו, ואמר סודות מה שאמר. והוא אמר שעתה יבוא מטט' שרא רבא. ובבואו ידעתי שהוא – הוא,

מפני דברי אליהו שאמר לי, ומאז והלאה הכרתים, כל אחד בפני עצמו. גם יש נשמות מתגלות, שאיני יודע שמם... וכל הדברים האלה בנפלי על פני אני עושה. ורואה את הנשמות האלה הקדושות, כמתוך חלום ממש בצורת אדם."

רבי רפאל ישראל קמחי כותב: "בעיני ראיתי היחודים שעשה בנפילתו על פניו, סמוך על ידיו על השלחן כמו חצי שעה. ואחר כך עמד, והקולמוס בידו מהיר כותב בזמן מועט – פחות מחצי שעה פוליו או פוליו וחצי מסודות התורה, דברים עליונים בתכלית, והכל בלשון זוהר, מה שאין כח בשכל ולא ביד וקולמוס אנושי. וכן עשה כמה פעמים, וזה אפשר ואפשר, כי הקב"ה השפיע עליו שפע מרומים. והוא הצניע בהצנע – מה שלבו חפץ, ה' בידו יצלח..."

אך הגילויים הללו, זמן מועט כל כך מהשבר שגרם שבתאי צבי, גרמו לפחד מפני משיח שקר נוסף – פחד שהתעצם בעקבות ריבוי העיסוק של הרמח"ל במשיח ובעניינו. רבו של הרמח"ל, מהר"י באסאן, המליץ לו לחדול מעיסוק בכך כדי להימנע מלהצית את המחלוקת עוד יותר.

בסופו של דבר, תיבת כתביו נשלחה מפדובה אל רבי יעקב כ"ץ, שדן את הכתבים לקבורה ואת מיעוטם לשריפה. עותקים בודדים של כמחצית מספרי רמח"ל שרדו בכתבי יד, ומהם התפשטו והועתקו בסתר עד להדפסתם שנים רבות לאחר מכן – לאחר שוך המחלוקת והתקבלותו בכל ישראל.

ספר בראשית עוסק בבריאת העולם וסיפורי האבות. ספר שמות: ביציאת מצרים, מתן תורה והמשכן. ספר ויקרא, חוקי הקרבנות והקדושה. ובספר דברים משה רבינו מסכם את התורה, הכנה לביאת הארץ.

ספר במדבר נראה לכאורה פחות מרכזי, הוא עוסק במה שקורה בין-לבין, הרפתקאות המסע במדבר בין יציאת מצרים לערבות מואב. אבל דווקא בסיפורי הדרך הללו יש משהו מאד חשוב! בכל הדורות אנחנו הולכים בדרכים, סיפורי חומש במדבר ותיקוני חוזרים שוב ושוב.

רמז למרכזיות הספר בחשבון השמות: במדבר = 248, כמו אברהם. וכל החומשים בראשית שמות ויקרא במדבר דברים = 10 פעמים במדבר.

לספר במדבר יש שם נוסף: חומש הפקודים, כיון שהוא עוסק במפקד בני ישראל. פקידה רומז ליחס פנימי בין איש ואשה (כמו "חייב אדם לפקוד את אשתו"). כל הספר עוסק במתח ביחסים הזוגיים בין הקב"ה וישראל, מתח שצריך לתקן אותו ולהפוך אותו לפקידה, מערכת יחסית מתוקנת.

(כ"ד אייר ע"ד)

אוצר התבונה

היסוד בברכת אבות – "קונה הכל"

היום יסוד שביסוד, אז קודם צריך להבין מהו יסוד ואחר כך מהי ההתכללות מיניה וביה, היסוד שבתוך היסוד.

בברכה הראשונה של תפלת עמידה יש פרצוף שלם של כל הספירות. חשוב מאד לדעת, כל יום מתפללים ברכה זו שלש פעמים. ספירת היסוד בברכה היא הביטוי "קונה הכל". "אל עליון" הוא כתר, "גומל חסדים טובים" היינו המשכת נו"ה חדשים מהכתר. נצח והוד הם יכולת להשפיע על הזולת, ויש להמשיך מהכתר יכולת חדשה להשפיע על הזולת, להגיע אל הזולת היותר רחוק ולחדור אל פנימיותו. נצח והוד הם גם בטחון פעיל ובטחון סביל, אבל העיקר הוא היכולת לצאת

החוצה ולהשפיע, לכן נצח והוד חדשים הם חידוש גדול ביכולת ללכת החוצה ולהשפיע.

אחרי הנצח וההוד יש "קונה הכל", כנגד היסוד. למה "קונה הכל" הוא יסוד?

הרבה פעמים המלה "כל" היא כינוי של היסוד, כמו בפסוק "לך הוי' הגדלה והגבורה והתפארת והנצח וההוד כי כל בשמים ובארץ". כתוב ש"כל" הוא היסוד כי כולל את כל החסדים וגם את כל הגבורות – חסדים ו-ה גבורות שמתפשטים מחדש עד

הוד, מתכללים ביסוד ומהיסוד נמסרים למלכות בסוד הזיווג. יסוד הוא הברית, הצדיק, הצינור למסור למלכות את החסדים ו-ה הגבורות. עיקר החידוש הוא במסירת החסדים, ההמתקה – על היסוד להמתיק את דיני המלכות, להפוך את ה"צדק מלכותא קדישא" לצדקה. בכל אופן, צריך חידוש ביכולת ההשפעה, חידוש שבא מהכתר, הסוד של "אל עליון גומל חסדים טובים", ואחר כך צריך "קונה הכל".

היום משתמשים במלה 'קונה', כשאני אומר שאני 'קונה' משהו, גם במשמעות של לקבל בתמימות. אמרתי משהו, האם אתה מקבל אותו כדבר נכון, כדבר אמת? הרי פנימיות היסוד היא אמת. יסוד שביסוד הוא אמת שבאמת.

כל התורה היא סיפורים, מ"בראשית ברא אלהים את השמים ואת הארץ" עד "אשר עשה משה לעיני כל ישראל", וגם הלאה בנ"ך. הכל סיפורי מעשיות – אתה 'קונה' אותם? יש מדה בנפש של "קונה הכל" – אני קונה הכל, כל מה שתספר לי אני קונה... זה קצת מגוחך! אדם קונה הכל? הוא סופר-תמים, הוא תם, הוא טפש, כמו התם של הסדר שבירושלמי נקרא טפש. אבל התם האמתי, "יעקב איש תם ישב אהלים" – שיושב לומד תורה מתוך תמימות וזוכה למדת האמת, מתקיים בו "תתן אמת ליעקב" – הוא "קונה הכל".

לפי זה, מהו "יסוד שביסוד"? הוא גם מבקר את עצמו, לא שהוא תם בלי בקורת עצמית. מדת האמת בנפש היא בקורת. יש אדם שמסתכל על עצמו בעין מבקרת, ואומר לעצמו – 'איך באמת אני קונה את הכל, את התורה בכל הממדים שלה, פשט, רמז, דרוש וסוד?' – ועונה לעצמו: 'אני קונה את זה!'. הפירוש שלנו ליסוד שביסוד הוא שאחרי כל הבקורת שיש, אתה אף על פי כן ממשיך לקנות את הכל – יסוד שביסוד הוא "קונה הכל" בתוך ה"קונה הכל".

(כ"ו אייר פ"ב)

אוצר הפתגם

פשוט שהפסיכולוגיה והרפואה הולכות יחד, נשמה בריאה בתוך גוף בריא. זהו אחד הווארטסים היפים ביותר של רבינו סעדיה גאון, שיום ההילולא שלו חל ב-כו אייר, יסוד שביסוד.

(כ"ו אייר פ"ג)

השל"ה הקדוש מדגיש שהמדה הראשונה שצריך לחנך אליה בנפש היא אמת, לא לשקר. אם תחנך כך, החניך יקיים את כל התורה כולה – לא צריך יותר, רק אמת. בשביל האמת, "איהו אמת, איהי אמונה", צריך להאמין באמת.

(כ"ו אייר פ"ב)

יש מדה בנפש של "קונה הכל" – אני קונה הכל, כל מה שתספר לי אני קונה...